

Tako ne ravnajo kmetovavci nikjer, akoravno po drugi poti dosegujejo to, kar ste Vina-svetovali. Ljubo nam je, da ste sprožili to reč iz-novega, ker zares! če pogledamo kmetovavce dru-zih dežel, moramo našim večidel očitati veliko ne-marnost o pokladanju piče. Umni kmetovavci drobijo ovés, ječmen, koruzo itd. preden jo dajo zobati konjem, ker na to vižo si prihranijo dobro desetino piče, — goveji živini pa pariyo s kro-pom zrezano klajo ali jo samo na sebi ali oso-ljeno namakovajo v vodi.

V „Novicah“ leta 1847 je bilo že svetovano: naj bi naši kmetovavci ravnali tako, kakor vsi umni živinorejci ravnajo na Salcburškem, na Austrian-skem itd., ker imajo po številu živine eno ali več ka d i v hlevu, v kateri namakovajo rezanco kakoršne si bodi slame (detelje ali sena). Kad je napolnjena blizo do verha z rezanco. Na rezanco vlivajo to-liko vode, da se vsa dobro namoči; potem pride-nejo nekoliko domače soli (na 1 vedro 8 lotov), ter vse skup premešajo s kakim kolom; za pobolj-šek pridevajo tudi mervico otrobov. Vsak dan napravljajo nasprot tako pičo, osoljena voda pa služi za 3 ali 4 dni. Rezanca se v taki namaki toliko skisa, da ima vinski duh in okus, in taka namočena in skisana klaja tekne živini neizrečeno dobro. Vsak dober gospodar ravná po teh dežel-lah tako.

Tudi brez soli se (po vinski) skisa na drobno zrezana in namočena klaja, in je kaj dobra piča za govejo živino, ker 1) zdrobljena klaja se lože prežveči in zmeša z želodčnim sokom, 2) sirova terda klaja se po namaki naj bolj pri-bliža opresni, 3) klaja razpade v močic, sladkor in vse drugo, kar je tečnega v nji, ter se lože izvleče iz nje, 4) skisana klaja ima kislato stvar v sebi, ki je močno podobna želodčnemu soku.

Škoda res, da večina kmetovavcov pri nas vsega tega ne porajta, ali prav za prav, da od vsega tega nobenega zapopadka nimajo in da do-bičkov ali „forteljnov“ ne vejo, kako obračati klajo v večji prid!

Hvale vredno je, da ste, častiti gospod, spro-žili to reč: kako bi se dala piča pokladati živini.

Kar željo utiče, da bi se cena živinske soli ponižala, so kmetijske družbe storile kar so mogle. Ker se bo v prihodnje živinska sol delala tudi iz morske, tedaj blizo nas, se je nadjati, da za-tega voljo jo bojo kmetovavci morebiti dobivali po nižji ceni. Kmetijska družba je prosila za to, od-govora pa še nima. Naznanili ga bodemo, kadar ji doide.

Zdaj pa še nekaj. Gori ste rekli, da senožet ne more biti več na svetu. Mi pa mislimo da! Naj se razdelé občinski pašniki (gmajne), — naj se pridno gleštajo senožeti, potem bo ena za dvé zdala, — naj se za setev živinske klaje odloči kakošna njiva. Tako se bo pomnožil pridelk klaje, ž njo se bo moglo rediti več živine in po živini bo več gnoja, kakor ste lepo dokazali gori. Z Bogom! Vredništvo.

Kako terden lés ohraniti.

(Po dr. Lüdersdorfu.)

(Konec.)

Ni nam potreba po tem, kar smo dozdej po-vedali, na dalje razlagati, kako ravnati z namako lesa. Poglavitno je, da se debla z enim koncom

v trugí, ki vodo dobro derži, tako zamažejo z glino ali ilovco, da je odžagani konec zmiraj pod namako, s katero je napolnjena truga. Po tem pa, ali imamo več ali manj prostora, se vtaknejo debla od vsih 4 strani v trugo v podobi križa, ali le od dvéh stranskih daljih.

Ko pa so debla na to vižo v trugo terdno po-ložene, se napolni z namako do verha — in s tem je vse storjeno za dober izid namakovanja.

Že v 24 urah, včasih še poprej, začne ka-pljati iz družega odžaganega konca čisti drevésni sok kakor voda, in to terpi neprenehoma tako dol-go, dokler ni namaka izgnala vsega soka, da se po-slednjič ona sama prikaže. Tako je opravljeno vse, zakaj lés ima zdaj namesti svojega soka tisto kot-lovinsko ali cinkovo namako v sebi, ktera ima lés terden ohraniti.

Da je les vés navdan s to namako, se ravna po dolgosti debla; na debelosti njegovi ni nič ležeče. Po naših skušnjah potrebuje 40 čevljev dolgo deblo dobre 3 tedne za namako.

Med tem časom ni storiti družega nič, kakor včasih 24 ur trugo napolnovati z namako in scer vsaki dan kar je naj bolj moč do verha. Konci debel pa morajo zmiraj biti pod namako, ker se si-cer namesti namake zrak vriva v serkavne žilice debla in kazi in mudí delo.

Zraven tega je gledati tudi na to, kakšna te-kočina se izceja iz družega konca lésa; je ta bela žleza in ne kaplja sama proč, se mora pridno brisati od debla, da se ne zamaše notrajne cev-čice njegove.

Iz namake se skoz in skoz zamočeno deblo vzame lahko, ker glíne ali ilovce odpraviti ni težko.

Na to vižo zamočeni lés je pod skorjo sivkast, skor čerňivkast. Ta barva izvira od čresla, kte-rega je, čeravno včasih malo, vendar v vsakem drevesu ali v skorji nekoliko, in pa od železa, ki se najde vselej v navadnem kotlovinskem vitriolu. Znotraj pa je lés nekoliko zelenkast.

Ako se tako zamočen lés vzame berž v delo, se okotlovinijo žage in sekire nekoliko, ali to ne škodje nič. Smo pa lés potem berž omlajili in en-malo osušiti dali, kar se po namaki kmalo in veliko prej kakor scer zgodi, se ne pozna nič na orodju.

Čeravno te skušnje še niso tako dognane, da bi se v njih nič zboljšati ne dalo, sem jih vendar razglasil, ker sem do dobrega prepričan, da bo izviral velik dobiček iz njih. Naj poskusijo tudi drugi in naznanjajo svoje skušnje, da pridemo to-liko zaželjeni dobroti do konca.

Ozir po svetu.

Muzej britanski.

Velíčanska misel o enóti cele narave in o nikodar pretergani zvezi, ki od začetka do konca sveta kraljuje nad stvarmi nébesa in zemlje, vtelesnjena je v muzeju britanskem, da nikjer tako.

Kdor stopi v to velíčansko shrambo in pregleduje zapopadek njeni, zdí se mu, da, kakor pesnik pravi, potuje izpod neba skoz svet v globočine, ktere zakriva vedna noč.

Začemši z nébesom se ustavijo oči učenih ogle-dovavcov pred vsem na sila velicéh meteornih kam-nih, kateri izpod neba na zemljo padajo, kot posebno prikazni, katerih nihče tajiti ne more, katerih izvirek in začetek pa je še zmiraj zastavica neuganjena. Prav je, da to nebesno kamnje začenja rudninsko zbirko muzeja.

Prosto ljudstvo, seobno ženstvo, pa se ne mudi dolgo pri teh kamnih, in se raji berž oberne tje, kjer se lesketá en kos čistega zlata iz Kalifornie v velikosti gosjega jajca, — veliko srebra in biserov, med katerimi diamant „Regent“ velik kot golobje jajce, in pa podoba (model) še večjega Koh-i-nura, ki po vsi pravici se imenuje „gora svetlobe“.

Učenega rudnoslovca pa veseli še bolj ogledovanje krasnih kristalov, ki so nakupičeni v lepo zverstenem redu.

Rastline pa se ne shranjuje v muzeju, ker botaniški vert v Regent-Parku je za nje namenjen; vendar je tisto rastlinstvo in živalstvo, ki se v svojih perčinah celó malo loči od rudništva in je tako rekoč prestopok od enega v drugega, obilo nadomestovano v lepi zbirki fosilk, ki so na ogled postavljene blizu rudnín. Od morskih alg pride ogledovavec počasi k 5 čevljev dolgi čelusti nososaura; kmalo vidi ihtiosaúra, velikana 30 čevljev dolzega, za tem kostnjak irskega orjaškega jelena, čigar rogova merita 12 čevljev, potem zver megaterium, 40 čevljev dolgo in 12 visoko, v drugi izbí velikána mastodona, čigar jekla (velika zoba) sta 12 čevljev dolga: vse te zveri opominjajo človeka na čudeže potopljenega sveta.

Tako je ogledovavec dospel do zbirke živalstva.

Tú vidimo nebrojno število prečudnih morskih stvari: polipe, morske zvezde, gobe, ki so tako rekoč polovičarce med živalstvom in rastlinstvom, školjke (mušeljne) in čudovite ribe, dokler z morskim psom, morskim konjem in morskim somom pridemo do dojivk, med katerimi ne pogrešamo nobene in nikakoršnega razpola od male miške do velikanskega slona.

Smo se ločili od zemlje in se podali na ogled tistih krilatih stvari, ki se zibljejo po zraku, — oj kolikšen svet se nam spet tú odpré od milionov različnih mergolincov noter do orla, ki leta po nezmirnem nebu.

Zapustivši te sobe, v kterih se dosto prečuditi ne moremo nad vsegamogočnostjo božjo, ki je vstvarila toliko različnih stvari na svetu, pridemo v tako imenovano narodopisno (etnografsko) zbirko. Tú vidimo revne in okorne izdelke prvotnih stanovnikov Australie, ktere breber (Biber) veliko prekosi v svojih delih, noter do naj umetnejšega blaga. Tú vidimo tudi v podobah vse človeške plemena: od obraza Eskimov v kožuhe zaviti in Novootočanov oboroženih s pišcami, sekirami in fračami, ki so bolj opicam (merkvicam) podobni kot ljudém, noter do ljudi naj lepše postave.

Tú vidimo v podobah uavade in šege mnogoterih ljudstev, od kralja, ki na vozu napeljuje vojsko in terdnjave napada s požari in kozli, noter do iger prostega ljudstva. Vse to in še veliko drugih rečí vidimo v tako imenovani Nimrodovi sôbi, v sôbi Figališki in Elginski.

In vendar z vsim tím še ni konec britanskega muzeja. Sedaj še le se začne, kar je več vredno kot vse stvari, ki smo jih ogledovali s toliko radovednostjo, s tolikšnim zavzetjem; — pridejo namreč sedaj na versto rokopi in knjige, ki iz naj starejih časov do današnjega dne so nakupičeni tú v tisuč in tisuč iztisih. Od Pali-rokopisov, na 241 listih talipotjega drevésa v Cingaleških značajih pisanih, noter do pisem, ki so jih z lastno roko pisali angležki kralji in kraljice in druge imenitne osebe, kakor Vilhelm I., Henrik IV., V. in VIII., Rihard III., Ane Boulenove in Katarine, Elizabete in Marie Stuartove, Dragotina I. in Kromwella, Friderika velicega, Wašingtona, Napoleona, Wellingtona itd., se najdejo tú. Tudi tako imenovano Mazarinovo sveto pismo, natisnjeno leta 1455 v tiskarnici Gutenberga in Fausta, je shranjeno v tem muzeju z vsimi ustavnimi pismi, po kterih je bila od starodavnih časov osnovana vlada britanskega kraljestva.

Ni nam treba omeniti, kako sila veliko mora poslopje biti, ki shranuje tolikšne zaklade.

Smešnice.

— Nek kmet, pridši domú iz mesta, se ni mogel dosto prečuditi, da si gospé v mestih zakrivajo obraz z zagrinalom. „Kaj to in pa nič“ — ga zaverne sosed njegov, ki je slisal od šeg na Turškem, „v Turčii še ne smé ženska kuretine pitat iti brez zagrinjala, ako je petelin med njo.“

— Neko radovedno dete je prašalo učitelja: „kako pridejo mali otroci na svet? „Ljubi moj, če si ti že to pozabil, ker si še le 10 let star, kako se morem jez spomniti, ker sem že čez 40 let star“ — mu odgovori pametno učitelj.

— „Kaj zlomka! si mi prinesel danes škornjice dvojne sorte, ene dolge, druge krají?“ — vpraša nek gospod svojega hlapca. „Zlodi vé, kako je to; saj sem se že sam čudil, da ravno tak par imam še zunaj“ — odgovori bedasti služabnik.

— En gospod je vprašal slabo napravljenege juda: s čem da kupčuje? Oj, gospod — mu odgovori jud — jaz kupčujem z blagom, ki ga Vi nimate ništa — s pametjo.

— (Pred sodnijo). *Tožnik*: Naj pomislijo gospod, sosed moj mi je danes dopoldne klofuto dal, da mi še zdaj šumi po glavi. *Sodnik*: Ali mu je niste dali nazaj? *Tožnik*: Na, gospod, te ne, pa eno drugo.

— Neka družba se pogovarja od mraza, pa nobeden ni prav vedil, koliko stopinj mraza kaže gorkomer danes več od včeraj. Med tem stopi star hlapec hišnega gospodarja v hišo, ki se je rad bahal z vednostjo svojo. Gospodar mu veleva: naj gré gledat, ali je kaj pade l termometer, ki visi zunaj na oknu. Hlapec gré in pride z modrim odgovorom nazaj: da termometer še zmiraj visi na svojem mestu.

Iskrice življenja.

Darovi sreče.

Lačen je vesel v prvem trenutku, ako mu podaš perišče pšena; je pa obogatel, se mu zdi celi svet perišče prazne slame. Tako so darovi sreče razni: kdor jih žvža, ni še srečen zavolj tega.

Vrednost učenosti.

Učenost je zaklad, ki je varen pred vsakim napadom tatinskim; kdor jo hoče zapravljati, jo množi; ona ostane do poslednjega dihleja; učeni so resnično bogatini, knezi jim niso enaki.

Škodljive okoljšine.

Slabi svetovavci popačijo kralja, poželjivost mladenca, pobožnega plača, starše malopriden sin, lepo obnašo slabi tovarši, pijanost krade sramožljivost, cvetice vsahnejo premalo škropljene. Ljubezem se ohladi po dolgi ločitvi, prijatli omerzé, če se snidejo malokdaj, zakladi se vsušé po slabem gospodarstvu.

Življenje.

Življenje dirja kakor val;
Mladost terpi le en trenutek;
Beži veselje kakor misel hitro!
Nestanovitno je veselje tú na zemlji
Kot blisk, ki po oblaku švigne.
Življenje je kot kapla dežja,
Ki nosi vilna na perutih jo;
Na radost se mladosti ne zanašaj,
Podpora je, ki zgrudi mahoma se;
Vse mine, vse omahne tukaj;
Modrost, strah Božji le ostane!